

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านสีมูม หมู่ที่ 4 ต.สีมูม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

นางสาวกนกนารถ นพพลกรัง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านสีมูม หมู่ที่ 4 อ.เมือง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ไชยเสนะ 62 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กรณีศึกษา คือ หมู่บ้านสีมูม หมู่ 4 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการเก็บ
ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสีมูม หมู่ 4 ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา
ถึงข้อในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน เช่น ศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและแนวทางแก้ไข
ว่ามีมากน้อยเพียงใด อีกทั้งศึกษาถึงความเข้มแข็งของหมู่บ้านสีมูม หมู่ 4 ซึ่งการประเมินโครง
การครั้งนี้เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ว่าด้วยพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสีมูมหมู่ 4 ได้ค้นแบบทางความคิดเชิงระบบ
ที่เรียกว่า (ซิฟฟ์โมเดล) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการครั้งนี้ได้มาจากการ
สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสีมูมหมู่ 4 ค.สีมูมทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็น
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสีมูมหมู่ 4 จำนวน 433 คน ใช้วิธี
การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์และแบบสอบถามการสำรวจอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้ง
การจดบันทึกประชุมชาวบ้าน แล้วทำการจดบันทึก ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการ
สถิติกับข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การคำนวณหาค่าร้อยละ,ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามแบบรายงาน (บร. 1 – 12)
ซึ่งได้ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสีมูมหมู่ 4 ได้ทราบว่าเงินกองทุนหมู่บ้านช่วยให้
บรรเทาความเดือดร้อนในการขาดเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งจะเป็นที่ให้บริการเงินกู้สมาชิก ทั้งคนที่มี
อาชีพอยู่แล้วแต่ต้องการขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้นเพื่อลดต้นทุนในการผลิต และเป็นการสร้างโอกาส
ให้แก่ผู้กู้ได้ดูแลตนเองและครอบครัว และเป็นกองทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน เช่น คน
ชรา คนพิการ และถ้าไรก็จะช่วยในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นโครงการที่ทำให้ต้องบริหารงานกันเอง
ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารเงินกองทุนให้คงอยู่ตลอดไป

สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*กนกนารถ นพพลกรัง*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*อรุณ ไชยเสนะ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ร่วมปรึกษา.....*อรุณ ไชยเสนะ*.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผ.ศ. ดร.อรุณ ไชยเสนะ)

กรรมการ

(นายอาทิตย์ กุณศรีสุข)

(-)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๗ 7 ๒๕๕๕

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากความกรุณาของบุคคลหลายๆ ฝ่ายผู้ทำสารนิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานประเมิน โครงการ อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ไชยเสนะ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและการทำงานภายในหมู่บ้านตลอดจนการทำสารนิพนธ์โดยตลอดมา
- นายอาทิตย์ คุณศรีสุข อาจารย์นิเทศก์ ที่ให้คำแนะนำรวมถึงได้ดูแลการทำงาน และการจัดทำสารนิพนธ์
- พัฒนาชุมชนอำเภอ จังหวัดนครราชสีมา
- นายอำเภอจังหวัดนครราชสีมา กำนันตำบลสีมูม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ประธานกองทุนหมู่ 4 คณะกรรมการกองทุนหมู่ 4 ที่ให้ข้อมูล และขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องข้อมูล และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ตลอดการทำสารนิพนธ์

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้ทำสารนิพนธ์
น.ส. กนกนารถ นพพลกรัง

สารบัญ

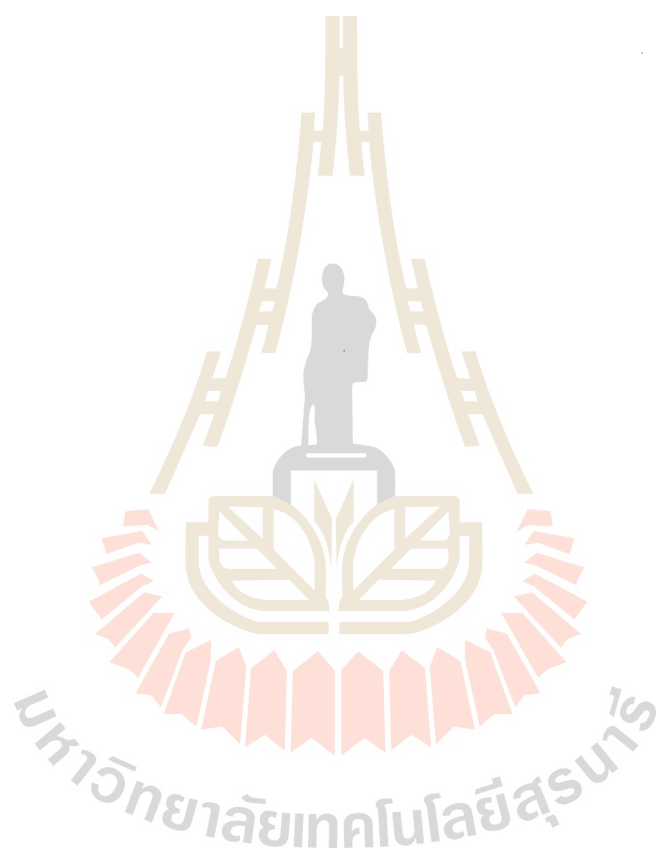
	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 ปรีทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	11
7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	11
8. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล	11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมิน โครงการ	13
1. วิธีการประเมิน โครงการ	14
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
3. ตั้งแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	17
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการ	19
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	24
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมิน โครงการ	26
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	26
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	30
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้	36
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	36
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	41
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	41
2. วิธีดำเนินการ	41
3. ผลการดำเนินการ	41
4. อภิปราย	42
5. ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	46
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสี่มุม หมู่ 4	47

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม	14
2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมิน และประเภทของการตัดสินใจ	15

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายของรัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมออกมา เพื่อช่วยเหลือประชาชน คนยากจนและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับอยู่ในปัจจุบัน รัฐได้ออกนโยบาย เจาะจงลงไปเพื่อช่วยเหลือประชาชน คือ 30 บาทรักษาทุกโรค, หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, และกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เป็นการสร้างโอกาสให้กับคนจน สามารถที่จะรับประโยชน์จากนโยบายและมีสิทธิทัดเทียมกันอย่างทั่วถึง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วน โดยรัฐได้จัดสรรเงินให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนกู้ยืมในการลงทุน และเชื่อมั่นว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน นำประโยชน์ไปสู่ผู้ด้อยโอกาส นำดอกผลที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับมอบเพื่อนำไปใช้ในกิจการของกองทุน เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน สร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง ช่วยให้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ภูมิปัญญาของตนเองในการสร้างรายได้

เมื่อโครงการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้าน สีมุม ม.4 ต.สีมม อ.เมือง ได้รับจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาทจากรัฐบาลแล้ว กองทุนหมู่บ้าน สีมุม ม.4 ได้มีการจัดสรรเงินกองทุน ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยนำเงินทุนออกมามอบเวียนให้กับสมาชิกที่มีความต้องการที่จะนำไปสร้างอาชีพ ทำให้เกิดรายได้ขึ้นภายในครัวเรือน กองทุนจะดำเนินการ ส่วนการจัดการบริหารกองทุนจะดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ั้น รัฐบาลเป็นผู้ที่ต้องการให้มีการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเข้ามาเพื่อทำการติดตามประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้เข้ามาศึกษาหมู่บ้าน สีมุม ม.4 และได้เขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการจัดการบริหารเงินกองทุน ความสำเร็จรวมถึง ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนบ้าน สีมุม ม.4 ที่ควรจะได้ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อต้องการทราบว่าเงินที่สมาชิกของกองทุนกู้ยืมไปนั้น สามารถสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นภายในครัวเรือนหรือไม่
2. เพื่อต้องการทราบถึงการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุน ว่าสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน และการบริหารงานมีประสิทธิภาพหรือไม่
3. เพื่อต้องการที่จะทราบว่าสมาชิกที่กู้ยืมเงินไปนั้น สามารถนำเงินไปลงทุนหรือสร้างงานสร้างอาชีพได้ตามจุดมุ่งหมายหรือ โครงการที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้จริงหรือไม่
4. เพื่อต้องการทราบว่าเศรษฐกิจในชุมชนมีศักยภาพอย่างไร และมีความเข้มแข็งหรือไม่

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบแนวความคิดที่สำคัญ ที่ได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือมีการนำการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์มาใช้วิจัย

ในการทำสารนิพนธ์นี้เราจะใช้ ตัวแบบความคิดเชิงระบบ System Model เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูลตัวแบบดังกล่าวนี้ก็คือ CIPP Model เป็นรูปแบบของการประเมิน โดยได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดรูปแบบการประเมินแบบซีพี (CIPP Model) โดยมีอักษรที่มีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนในหมู่บ้าน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพชีพอโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้และตัวแปรที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจาก บร.1-บร.12 และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียน

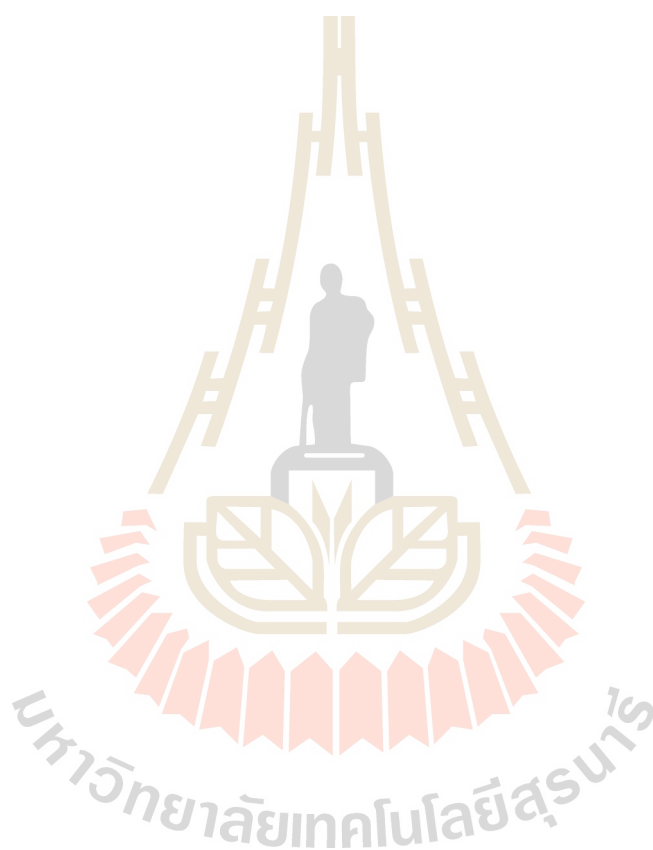
ขั้นตอนที่ 6 เริ่มเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบว่าเงินที่สมาชิกได้กู้ยืมไปสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอย่างไร
2. ได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างไร
3. เงินที่สมาชิกกู้ยืมไป ได้นำไปลงทุนเพื่อเสริมสร้างอาชีพตามโครงการที่ได้เสนอไว้ต่อ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ อย่างไร

4. เศรษฐกิจในชุมชนมีความคล่องตัวและมีศักยภาพชุมชนที่มีความเข้มแข็งดีหรือไม่

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนแห่งละ 1 ล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดการระบบและการบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2.1 ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

1.2.2 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

1.2.3 การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน

1.2.4 การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน

1.3.2 เสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา ของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.3.4 เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันแต่ละชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

1.3.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนเงินล้าน

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๑๐(๘) แห่ง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

หมวด ๑

ระเบียบของกองทุนและการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด ๒

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจะให้ประโยชน์ต่างๆ ในชุมชนในหลายด้านและ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด ๓

คณะกรรมการต่างๆ ที่สนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย

หมวด ๔

คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และ
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ได้รับ

หมวด ๕

การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงอำนาจหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับ

หมวด ๖

ทรัพย์สินของกองทุนและสมาชิกกองทุน รวมถึงการเรียกประชุมสามัญประจำปีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด ๗

หลักเกณฑ์การปล่อยกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด ๘

การทำบัญชีและการตรวจสอบเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด ๙

การเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมี
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้
มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบายและแผนงานในการจัดตั้งและบริการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ
ลทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐบาล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
คิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและหน้าที่ได้รับมอบหมาย

หมวด ๒

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และอำนาจหน้าที่ต่างๆ ที่
ได้รับมอบหมาย

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสี่มุม หมู่ 4 มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง
2. วัตถุประสงค์ของกองทุน
3. แหล่งที่มาของกองทุน
4. คุณสมบัติของสมาชิก
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสี่มุม หมู่ 4

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการ ประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 85 ครัวเรือน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 117 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านรวม 423 คน

2. วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.1 จัดประชุมสมาชิกในหมู่บ้านขึ้นและมีการเสนอชื่อจากผู้เข้าร่วมประชุม
 - 2.2 ขอมติจากที่ประชุม โดยการยกมือ
 - 2.3 ถ้าทุกคนเห็นชอบก็ตกลงตามมติ
3. วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคือ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2544

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 2.1) เป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 2.2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
- 2.3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

2.4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ไม่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

2.5) ไม่เคยเป็นผู้ต้องโทษในคดีอาชญากรรม

2.6) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือถูกไล่ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

2.7) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ตลอดจนยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนี้

ประกอบด้วยคณะกรรมการจำนวน 15 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา จำนวน 5 คน ดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสี่มุมหมู่ 4 มีดังนี้

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1.นายวิชัย ปราณิตพลกรัง	ประธานกองทุน	ประธานกลุ่มออมทรัพย์
2.นางจิมหรีน บานโพธิ์	รองประธานกองทุน	กรรมส่งเสริมผลผลิตการเกษตร
3.ร.อ.ช่อ ปราณิตพลกรัง	เลขานุการ	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
4.นางคารา ถิ่นพลกรัง	เหรัญญิก	กรรมส่งเสริมผลผลิตการเกษตร
5.นายเสรี นิธิปริษา	การเงิน การบัญชี	กรรมส่งเสริมผลผลิตการเกษตร
6.น.ส.นงลักษณ์ รวมพล	การเงิน การบัญชี	กรรมส่งเสริมผลผลิตการเกษตร
7.นายณพพันธ์ ปราณิตพลกรัง	ประชาสัมพันธ์	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
8.นางवल ไกรพนม	ประชาสัมพันธ์	
9.นายพงษ์ชัย ลมสูงเนิน	ผู้ช่วยกรรมการตรวจสอบ	
10.นางดองไม้ ปราณิตพลกรัง	ผู้ช่วยกรรมการตรวจสอบ	
11. นายเกรียงศักดิ์ เคตสันเทียะ	งานทะเบียน	
12. นางจันทร์ ปราณิตพลกรัง	จัดซื้อ - จัดจ้าง	
13. นายฉลวย กาญจนกาศ	จัดซื้อ - จัดจ้าง	
14. น.ส. จุ ปราณิตพลกรัง	ติดตามเร่งรัดหนี้สิน	
15.นายทองสุข ปราณิตพลกรัง	ติดตามเร่งรัดหนี้สิน	

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน มีดังนี้

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1.นายนิคม นิธิปรีชา	ที่ปรึกษา	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
2.นางอรุณรัตน์ โกสินทร์รักษา	ที่ปรึกษา	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
3.นางรัญญา ราชวงศ์	ที่ปรึกษา	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
4.นางน้อย ปราณิพลกรัง	ที่ปรึกษา	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
5.นายหนู แนนสูงเนิน	ที่ปรึกษา	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4.1 จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการ สนับสนุนระดับอำเภอ

4.2 ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

4.3 เปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน เพื่อที่จะเตรียมรับการโอนเงินจากรัฐบาลเมื่อรัฐได้อนุมัติเงิน

การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

รับเงินจัดสรร

เมื่อประเมินความพร้อมแล้วจะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบเมื่อกองทุนได้รับแล้วให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอนุมัติเงินจัดสรรตามผลการต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยมีเอกสารดังต่อไปนี้

1. สมุดบัญชีเงินฝากกองทุน
2. มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาเกี่ยวกับธนาคาร ไปแสดงต่อธนาคาร และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการของกองทุนลงนามกำกับ และรับรองสำเนาครบทุกหน้า
3. บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

วิธีการเตรียมความพร้อม

คณะกรรมการกองทุน ดำเนินการเพื่อให้เกิดความพร้อมด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยการใช้เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชน อื่นที่ผ่านการประเมินความพร้อมแล้วเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและการจัดการแก่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิก จาก อนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ

ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะประสบผลสำเร็จได้หากมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

- ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
- ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองรวมทั้งเคารพ ในกติกาที่กำหนดร่วมกัน
- มีคณะกรรมการกองทุนที่เป็นคนดี มีความรู้ ประสบการณ์ เสียสละ และรับผิดชอบ

- มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตาม ตรวจสอบ ร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างเป็นธรรมชาติ
- มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
- มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่าย กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการกู้ยืมเงิน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. พิจารณาโครงการที่ขอกู้ยืมเงิน โดยพิจารณาจากความเร่งด่วน และความเป็นไปได้
2. พิจารณาคุณสมบัติของสมาชิก รวมถึงประวัติทางการเงินของสมาชิก
3. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ เป้าหมาย คือให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิพพีโมเดล (CIPP. MODEL)

เป็นกระบวนการวิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์แสดงจุดดี จุดบกพร่องของโครงการนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงโครงการในระยะต่อไป

นิตา ชูโต ได้สรุปรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ในหนังสือการประเมินโครงการ Program Evaluation (นิตา ชูโต,2527) ดังนี้ CIPP (Context , Input , Process , Product) Model ซึ่งเน้นว่าการประเมินเป็นขบวนการต่อเนื่องในการหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ เพื่อหาจากเรื่องที่เป็นประโยชน์เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

สตีฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินแบบ CIPP Model ว่าเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการใดๆ จะต้องมีวิธีการดำเนินโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินเพื่อให้การประเมินมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล ให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอตรงกับความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์

ตามที่ได้กล่าวไปข้างแล้วเกี่ยวกับแนวความคิดของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP Model) ซึ่งสตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภะนั้น โดยแบ่งเป็นตัว C I P P แต่ละตัวก็จะมี ความหมายที่ต่างกันอย่างออกไป

นอกจากนี้ CIPP ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

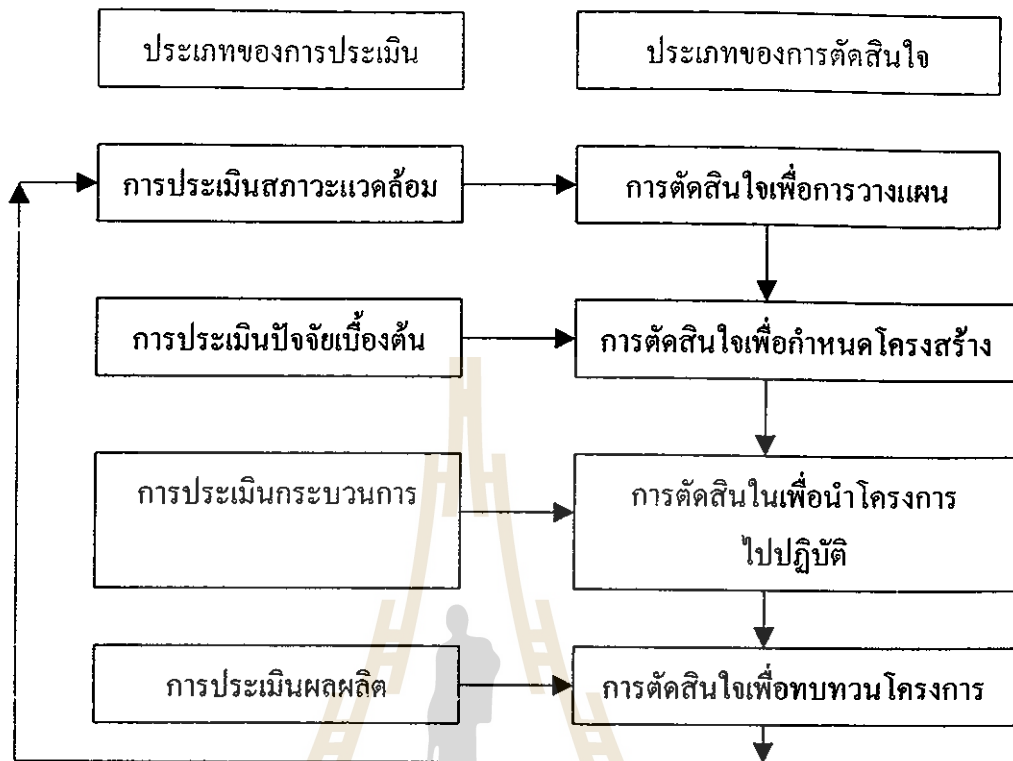
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิ

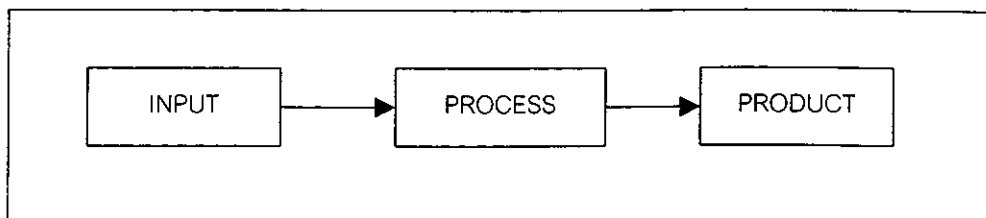

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตฟเฟิลบีม

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมิน เป็นการประเมินเชิงระบบโครงการนี้มี 4 ระบบ คือ ประเมินระบบบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต

องค์ประกอบของระบบ

CONTEXT

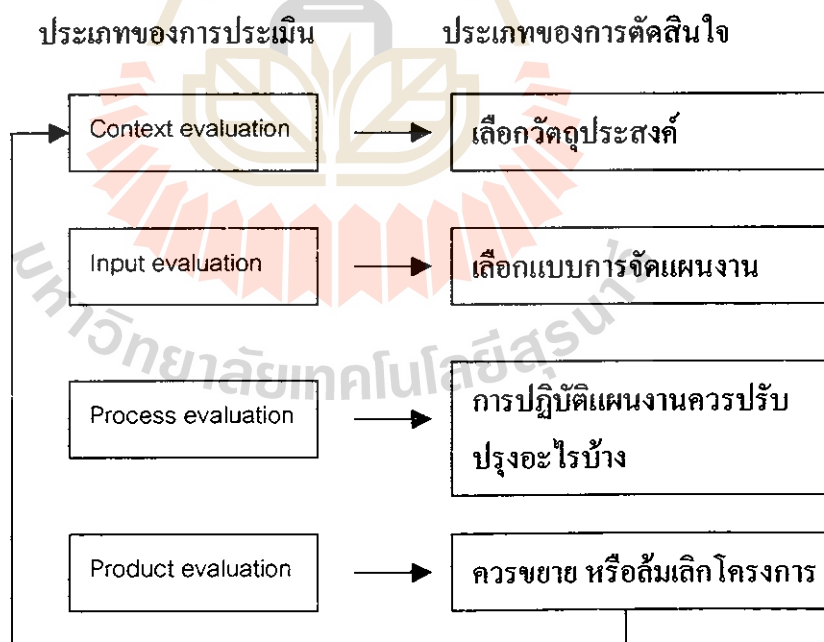
การประเมินตามทัศนะของ Stufflebeam คือการประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของระบบ เพื่อคาดการณ์ใจเกี่ยวกับระบบนั้นๆ ดังนั้นในแบบจำลองการประเมิน จึงมีการประเมินตามองค์ประกอบของระบบคือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

การประเมินที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ จะต้องทำการประเมินเพื่อสำรวจสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหรือชุมชนเสียก่อนกล่าวคือ การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการดำเนินการประเมินการก่อการเริ่มโครงการซึ่งจะทำให้ทราบถึงว่าสภาพความเป็นอยู่ภายในหมู่บ้าน และในหมู่บ้านนั้นมีความน่าจะเป็นในการดำเนินโครงการมากน้อยเพียงไร ซึ่งหมู่บ้านสิมม หมู่ที่ 4 ต.สิมม อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีสภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ คือ ปลูกผัก ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ส่วนน้อยก็จะมีไปทำงานที่ในตัวเมืองเป็นลูกจ้างตามบริษัทต่างๆ ชาวบ้านมีวัฒนธรรมเป็นของตัวเองโดยมีประเพณีไหว้ศาลตาปู่ซึ่งชาวบ้านจะทำกันทุกปี ชาวบ้านทุกคนนับถือศาสนาพุทธ เวลาถึงงานสำคัญอะไรขึ้นในหมู่บ้านชาวบ้านก็จะทราบกันโดยการบอกเล่าและจะไปรวมตัวกันที่วัดซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของคนในหมู่บ้าน ในหมู่บ้านชาวบ้านจะมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ส่วนมากจะเป็นการช่วยเหลือกันภายในเครือญาติมากกว่า ส่วนคนที่ไม่ใช่ญาติก็จะมีบ้างแต่น้อยมากเท่าที่เห็น ภายในหมู่บ้านมีระบบสาธารณูปโภคที่ถือว่าครบทุกอย่าง มีถนน น้ำ ไฟ อนามัย มีโรงเรียนภายในหมู่บ้าน มีการคมนาคมสะดวก โดยทั้งหมดเป็นการเตรียมการได้ว่าโครงการที่ได้วางไว้จะสามารถดำเนินการได้หรือว่าเมื่อดำเนินการไปแล้วจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด และเหมาะสมหรือไม่ที่จะมีโครงการนั้นๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยมีความคาดหวังว่าจะดำเนินการได้และประสบผลสำเร็จตามที่ได้คาดหวัง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในหมู่บ้านมีจำนวนทั้งหมด 433 คน จำนวนทั้งหมด 117 ครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน คือ รับจ้าง เกษตรกร รับราชการ จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 84 คน จำนวนที่กู้เงินมี 66 คน จำนวนที่เป็นสมาชิกแต่ไม่ได้กู้เงินมีทั้งหมด 18 คน และ 349 เป็นคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ในจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 66 รายนั้น ได้นำไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เช่น จำนวน 10 รายนำไปประกอบอาชีพคือ ขายของชำ จำนวน 39 รายนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตรในการเพาะปลูก จำนวน 14 รายนำไปประกอบอาชีพเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ และจำนวน 3 รายทำอุตสาหกรรมภายในครัวเรือนคือการทำปูนแดง การเลือกกลุ่มตัวอย่างก็จะเลือกจากจำนวนประชากรทั้งหมดภายในหมู่บ้านสิมม หมู่ที่ 4 ต.สิมม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

โดยจะสุ่มตัวอย่างประมาณ 30% จากจำนวนประชากรทั้งหมด ทั้งที่เป็นสมาชิกของกองทุนเงินล้านและที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกองทุนเงินล้าน ที่มีอายุประมาณ 20-70 ปี มีทั้งเพศชายและเพศหญิง อาชีพและการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป บางคนกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี บางคนทำงานในบริษัทเอกชน รับราชการ และทำไร่ ปลูกผัก คือทำอาชีพเกษตรกร ซึ่งแต่ละคนจะให้ข้อมูลที่แตกต่างกันไปตามอายุและประสบการณ์ของแต่ละคน ข้อมูลเหล่านี้จะนำมาใช้ประโยชน์ใน

การทำการประเมินหรือทำการวิจัยต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและมีประโยชน์มากเนื่องจากข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ได้มาจากคนในพื้นที่เป็นข้อมูลแท้จริง ไม่ได้มีการสมมุติขึ้นมาเพื่อที่จะนำมาทำการประเมินหรือวิจัย ดังนั้นผู้ที่ต้องการหาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างภายในหมู่บ้าน ท่านจะต้องมีความสนิทสนมและทำตัวเป็นกันเองกับชาวบ้านจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงและที่สำคัญจะต้องมีความจริงใจ และเห็นความสำคัญกับข้อมูลเหล่านี้ด้วย

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน

ในการดำเนินการประเมินโครงการใดๆ นั้นผู้บริหารโครงการผู้ปฏิบัติงานโครงการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีความต้องการที่จะทราบว่ารู้ได้อย่างไรว่าโครงการที่ตนเองรับผิดชอบประสบความสำเร็จดังนั้นจำเป็นจะต้องมีการกำหนดระดับของการปฏิบัติงานที่บ่งชี้ว่าการดำเนินโครงการนั้นๆ ได้บรรลุผลสำเร็จแล้ว

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้มีการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ การประเมินกองทุนหมู่บ้านนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดเชิงระบบ แบบซิปปโมเดล (Cipp Model) ประกอบด้วย 2 ระบบคือ

1. หน่วยระบบ A เป็นระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B เป็นระบบการดำเนินงานของในส่วนผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน สีมุม หมู่ 4 แต่ละระบบประกอบได้ 4 องค์ประกอบได้แก่ ตัวชี้วัดบริบท ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลผลิต ดังนี้

1. หน่วย A ระบบการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
 - 1) Context Evaluation (c) บริบท ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - 1.2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
 - 1.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
 - 1.4 วัฒนธรรมประเพณี
 - 1.5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.6 ผู้นำชุมชน
 - 1.7 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
 - 1.8 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 2) Input Evaluation (I) ปัจจัยนำเข้า ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 นโยบายรัฐบาล ระเบียบแนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง

2.2 การประชาสัมพันธ์

2.3 คณะอนุกรรมการกองทุนที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ

2.4 คณะกรรมการกองทุน (การได้มา ,คุณสมบัติ)

2.5 การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน

2.6 เงินกองทุน 1 ล้านบาท

2.7 บัญชีตกรกองทุน

3) Process Evaluation (p) กระบวนการ ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

3.2 การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน

3.3 ระบบบัญชีกองทุน

3.4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

- การรับสมัคร
- การหมดสภาพ
- ประเภทสมาชิก

3.5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน

- การคัดเลือกผู้กู้
- ขั้นตอนการขอกู้
- การโอนเงินให้ผู้กู้
- การรับชำระหนี้

3.6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- การช่วยหาตลาด

3.7 การตรวจสอบการใช้เงินกู้

3.8 การจัดสรรผลประโยชน์

4) Product Evaluation (P) ผลผลิต ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

4.1 จำนวนสมาชิกกองทุน

4.2 จำนวนผู้ได้เงินกู้

4.3 ยอดเงินที่ให้ผู้กู้

4.4 การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์

4.5 ความสามารถในการพึ่งตนเอง

4.6 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

2. หน่วย B ระบบการดำเนินงานกิจการในส่วนของผู้กู้แต่ละราย

1) Context Evaluation (C) บริบท ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

1.1 อาชีพเดิม

1.2 สมาชิกในครอบครัว

1.3 สภาพการอยู่อาศัย

1.4 รายได้ของครอบครัว

1.5 หนี้สินของครอบครัว

2) Input Evaluation (I) ปัจจัยนำเข้า ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

2.2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้

2.3 วัตถุประสงค์ในการกู้

2.4 วัสดุอุปกรณ์

2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

2.6 จำนวนแรงงาน

3) Process Evaluation (P) กระบวนการ ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การใช้จ่ายเงินกู้

3.2 การหาความรู้เพิ่มเติม

3.3 การหาตลาด

3.4 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

4) Product Evaluation (P) ผลผลิต ตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

- ผลโดยตรง

- ผลโดยอ้อม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีมากมายหลายชนิด ซึ่งสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล สำหรับการศึกษาค้นคว้า การนำเครื่องมือวิจัยไปใช้ผู้วิจัยต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ของตัวแปร ประเภทของข้อมูลเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอาจแบ่งออกได้ 2 ประเภท แบ่งตามวิธีการสร้าง และแบ่งตามลักษณะการใช้งาน

1) แบ่งตามวิธีการสร้าง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ

1.1 เครื่องมือวัดแบบมาตรฐาน เป็นเครื่องมือวิจัยที่ใช้เทคนิควิธีการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการนำไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพ และประสิทธิภาพของเครื่องมือนั้นก่อนนำไปใช้วัดจริง เครื่องมือสำหรับการวิจัยแบบนี้มีทั้งเครื่องมือการวิจัยแบบวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์

1.2 เครื่องมือวัดแบบเฉพาะกิจ เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นมาเพื่อศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ผลการศึกษาตามที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก ผลที่ได้จากการวัดก็จะมีความน่าเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง และถ้ามีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาจได้เครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานได้

2) แบ่งตามลักษณะการใช้งาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

2.1 เครื่องมือวัดที่ใช้กับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือวัดที่มีการกำหนดหน่วยสัดส่วนการวัดและสิ่งที่ใช้วัดได้อย่างแน่นอนชัดเจน เครื่องมือวิจัยแบบนี้ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นมาใช้เอง มีความแม่นยำและมีความเที่ยงตรงสูง ใครใช้จะได้ผลที่ไม่แตกต่างกัน

2.2 เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์ไม่มีเครื่องมือใดๆ วัดค่าออกมาได้ถูกต้องคงเส้นคงวา ดังนั้นเครื่องมือวิจัยประเภทนี้ จึงมีความยุ่งยาก มีความซับซ้อนในการเก็บข้อมูลและข้อมูลที่ได้อาจจะถูกต้องเพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ อย่างในการนำเครื่องมือวิจัยนี้ไปใช้ ได้แก่ ประสิทธิภาพของผู้วิจัย พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงเวลาที่นำเครื่องมือไปใช้ ระยะเวลา เทคนิคการเก็บข้อมูล เหล่านี้มีผลต่อการนำเครื่องมือวิจัยประเภทนี้ไปใช้

เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหาทางสังคมศาสตร์ อาจแบ่งออกได้ดังนี้

การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือวิจัยที่จะต้องใช้ตัวบุคคลทำหน้าที่ในการวัด โดยใช้หูและตาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม ฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้ไว้ป้องกันการลืม และผู้สังเกตหรือวิจัยต้องไม่ลืมว่าพฤติกรรมที่แสดงออกที่สังเกตนั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต ผู้วิจัยต้องมีการวางแผนล่วงหน้า และควรมีแบบประกอบในการสังเกต และต้องไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ว่าผู้กำลังเฝ้ามองอยู่ เพื่อไม่ให้เกิดการสังเกตนั้นออกนอกประเด็นที่ต้องการศึกษา ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปและควรมีผู้สังเกตอย่างน้อย 2 คน รูปแบบของการสังเกตอาจแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ

ก. การสังเกตโดยตรง (Direct Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน โดยตัวผู้สังเกตหรือผู้วิจัยเอง

ข. การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observatin) เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้วมาเล่าให้ผู้สังเกตหรือผู้วิจัยฟังภายหลัง

ข้อจำกัดของการสังเกต คือ ผู้สังเกตจะไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลที่ต้องการได้ถ้าเหตุการณ์ที่ผู้สังเกตต้องการไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้สัมภาษณ์ที่ดีจะต้องเป็นผู้ฟัง มากกว่าที่จะพูดเสียเอง และต้องไม่หลงเชื่อคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์ง่ายๆ เครื่องมือการสัมภาษณ์จะเป็นแบบเดียวกับการสังเกต ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมตัวให้พร้อม ควรใช้การพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่าต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ไปใช้ทำอะไร และจะเกิดประโยชน์ในด้านใด

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการวิจัยชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้โดยตรงตามข้อคำถามที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ตัวอย่างของคำถามสามารถนำไปใช้ในการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น ข้อคำถามจาก บร. ต่างๆ ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนหมู่บ้านสำหรับโครงการบัณฑิตกองทุน โดยคำถามเหล่านี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชน หมู่บ้าน หรือแม้กระทั่งข้อมูลระดับบุคคล

แบบสอบถามและแบบสำรวจ ประกอบด้วย

ก. แบบสำรวจรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบโดยการทำเครื่องหมายเพื่อแสดงว่า ใช่-ไม่ใช่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย มี-ไม่มี ไป-ไม่ไป แบบตรวจสอบรายการมีข้อคำถามเป็นแบบถูก-ผิด

ข. แบบสำรวจ (Inventory) เครื่องมือวิจัยแบบนี้ที่ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายเลือกเช่นเดียวกับแบบ Checklist แตกต่างกันตรงที่แบบสำรวจจะถามเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น โดยในแต่ละเรื่องอาจมีข้อคำถามหลายข้อเพื่อให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะถาม เรื่องที่ถามอาจเป็นเรื่องของความสนใจ เจตคติ พฤติกรรม หรือคุณธรรมด้านต่างๆ

ค. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัยที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการเก็บข้อมูล อาจเป็นแบบกรอกข้อความสั้นๆ หรือตอบยาวๆ ก็ได้ หรืออาจเป็นแบบ Checklist ผสมกับแบบ Inventory ร่วมกันก็ได้ รูปแบบของแบบสอบถามที่นิยมใช้กันทั่วไปมี 3 แบบ คือ

- แบบสอบถามแบบปลายปิด (Crossed Form Questionnaire) มักจะมีคำถามให้ผู้ตอบเลือกตอบ โดยมีตัวเลือกตอบ 2-3 หรือมีมากกว่าก็ได้

- แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ไม่มีกำหนดคำตอบจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ถามได้อย่างอิสระ

- แบบสอบถามประเภทรูปภาพ (Pictorial Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ใช้รูปภาพแทนข้อความ

ส่วนประกอบของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยจะมีลักษณะการเก็บข้อมูลอยู่ 2 ตอน คือ ข้อความเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ สมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และข้อคำถามที่เป็นความคิดเห็นที่ต้องการถาม เป็นการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องของความคิดเห็นของผู้ตอบ โดยข้อคำถามอาจเป็นปลายปิดหรือปลายเปิดก็ได้

ง. มาตรฐานจัดอันดับ (Rating Scale) บางครั้งเรียกว่า มาตรฐานจัดอันดับคุณภาพเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสถานการณ์ หรือคุณลักษณะต่างๆ ที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นเชิงปริมาณได้โดยตรง เช่น การวัดความประพฤติ การทดสอบทางภาพปฏิบัติ เป็นต้น โดยผู้สร้างแบบสอบถามอาจแบ่งคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกมาเป็นระดับต่างๆ กัน เช่น มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด หรือ ดี มาก ดี ปานกลาง ไม่ดี ไม่ดีที่สุด หรือ อาจกำหนดเป็นระดับตัวเลข โดยเรียงจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด เช่น 5, 4, 3, 2, 1 เป็นต้น

จ. แบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือวิจัยที่มีลักษณะเป็นชุดของข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาอย่างมีระบบเพื่อใช้วัดพฤติกรรม หรือความสามารถด้านต่างๆ ของบุคคล อาจเป็นการวัดความสามารถทางด้านสมอง ด้านอารมณ์ และด้านความเคลื่อนไหวของร่างกาย แบ่งออกได้เป็น

- แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Achievement Test) มี 2 แบบ คือ แบบทดสอบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นมาเอง (User Made Test) และแบบทดสอบ มาตรฐาน (Standardized Test)

- แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) มี 2 แบบ คือ แบบทดสอบความถนัดในการเรียน (Scholastic Aptitude Test) และแบบทดสอบความถนัดเฉพาะทาง (Specific Aptitude Test)

- แบบทดสอบบุคคลกับสังคม (Personal Social Test) มี 2 แบบ คือ แบบทดสอบทัศนคติ (Attitude Test) และแบบทดสอบความสนใจ

หลักการสำคัญที่ใช้การเลือกเครื่องมือวิจัย คือ ผู้วิจัยจะต้องเลือกเครื่องมือวิจัยให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้จากวัตถุประสงค์หรือสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงแหล่งที่จะรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ความสามารถและข้อจำกัดอื่นๆ ของผู้วิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้เก็บข้อมูลจากชาวบ้านสิมม หมู่ที่ 4 ทั้งเพศหญิง เพศชาย คนที่มีอาชีพเกษตรกร รับราชการ ทำธุรกิจส่วนตัว กำลังศึกษาอยู่ โดยจะมีอายุเฉลี่ยแล้ว 15-70 ปี โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากมายหลายวิธีมาก เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้วิธี ดังนี้

การทดสอบ คือจะให้แบบทดสอบกับชาวบ้านแต่ละคนแต่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันว่าจะมีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไรแต่อาจมีความคลาดเคลื่อนได้เนื่องจากไม่เข้าใจในคำถาม หรืออ่านหนังสือไม่ออกเลย

การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการที่เราต้องไปเผชิญหน้ากับผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้น ซึ่งในการสัมภาษณ์ก็จะเป็นไปในเรื่องของลักษณะของหมู่บ้านอาจจะพูดไปเรื่อยๆ เพื่อไม่ให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกอึดอัดจนเกินไป แต่ก็ต้องมีเป้าหมายในการสัมภาษณ์แต่ถ้าต้องการคำตอบอะไรที่เจาะลึกลงไปมากๆ ก็ต้องใช้ความพยายามหรือเทคนิคกันนิดหน่อยเพื่อเพิ่มความสนทนากับผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้ให้ความไว้วางใจและให้ข้อมูลตามที่ต้องการ

การสังเกต โดยการสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน ซึ่งมีทั้งที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว และไม่รู้ตัว โดยจะบันทึกความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบรายงาน บร. ต่างๆ คือ

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้านเพื่อให้ทราบข้อมูลต่างๆ ในหมู่บ้าน

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (เขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs)

บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์หัวข้อการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุน

บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

บ้านสิมม หมู่ 4 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 117 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 433 คน ชาย 223 คน หญิง 210 คน รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำอาชีพเกษตรกร รายได้โดยเฉลี่ยแล้วต่อครัวเรือนจะมีรายได้ 30,000 – 40,000 บาท/ปี รายได้นี้จะมากขึ้นขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร ชาวบ้านที่มีอาชีพทำนา มีจำนวน 80 ครอบครั้ว อาชีพทำสวน 33 ครอบครั้ว รับราชการ 13 ครอบครั้ว อาชีพค้าขาย 6 ครอบครั้ว และผู้ที่ทำนาแต่ไม่มีนาเป็นของตัวเองต้องเช่าเขาทำมีอยู่จำนวน 4 ครอบครั้ว

จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 84 ราย มีผู้กู้ทั้งหมด 66 ราย จำนวนที่ยังไม่ได้กู้เงิน 18 ราย ในจำนวนนี้ผู้ที่กู้เงินไปประกอบอาชีพเกษตรกร (ทำนา ทำไร่ ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์) มีทั้งหมด 53 ราย ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 10 ราย ทำปูนแดงกินหมากขาย จำนวน 3 ราย

บ้านสิมม หมู่ 4 มีโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้านโดยตั้งมาเมื่อ พ.ศ. 2479 เปิดการสอนตั้งแต่อนุบาล-ชั้น ม.3 มีครูทั้งหมด 25 คน ในจำนวนนี้จบปริญญาตรีจำนวน 23 คน จบอนุปริญญาตรีจำนวน 2 คน นักเรียนทั้งหมดจำนวน 497 คน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็น

หมู่บ้านสิมม หมู่ 4 มีอาชีพหาเลี้ยงตัวเองเป็นหลักคือ การทำไร่ทำนา คนที่ว่างจากการทำไร่ทำนาจึงจะออกไปรับจ้างทั่วไปตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อหารายได้เพิ่มมาจุนเจือครอบครัว ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความสามัคคีกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในระดับปานกลาง แต่ยังขาดการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพเนื่องจากคิดว่าถ้ารวมตัวกันก็จะทำให้ได้ส่วนแบ่งกำไรน้อยและกลัวจะมีการโกง และไม่ยุติธรรมในการแบ่งสรรกำไรและขาดความอิสระในการตัดสินใจและการดำเนินงาน แต่ชาวบ้านก็มีความรับผิดชอบในหนี้สินที่ต้นสร้างขึ้นยังเป็นหนี้ของกองทุนหมู่บ้านชาวบ้านในความมั่นใจว่ารับรองไม่เบี้ยวแน่นอน สมาชิกส่วนหนึ่งที่กู้เงินไปแล้วไม่ค่อยทำตามโครงการที่ทำไว้กับกองทุน หรือนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ แต่ที่ทำจริงๆ ก็มี แต่อย่างที่ว่าชาวบ้านบอกรับรองเมื่อถึงกำหนดสัญญา ก็จะนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยมาส่งให้ครบตามกำหนดเวลา

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถบริหารงานต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น กรรมการแต่ละท่านที่เข้ามาทำงานในกองทุนนี้ก็เป็นคนในหมู่บ้าน โดยชาวบ้านใช้วิธีการเสนอชื่อและให้ชาวบ้านแต่ละคนยกมือเลือกมาจากการนัดประชุมสมาคมหมู่บ้าน กรรมการทุกท่านมีความยุติธรรมซื่อสัตย์สุจริต และโปร่งใสเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ทำให้สมาชิกเกิดความเชื่อใจ มั่นใจในตัวคณะกรรมการและมอบอำนาจให้ในการบริหารงานของกองทุน

เงินกองทุนที่ได้รับมานั้นทำให้หมู่บ้านโดยส่วนรวมมีศักยภาพที่ดีขึ้น ทำให้ชาวบ้านเกิดความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งตัวผู้กู้ และคณะกรรมการเองในการดำเนินงานด้านกองทุน ก่อให้เกิดธุรกิจในชุมชนขึ้นภายในหมู่บ้านทำให้เกิดสภาพคล่องมีการหมุนเวียนของเงินเกิดขึ้น ชาวบ้านมีสิทธิเลือกซื้อสินค้าและบริการ และทำให้ชาวบ้านเกิดการรวมตัวกันกันทำกิจกรรมต่างๆ และนำดอกเบี้ยจากเงินลงทุนมาบริจาคต่อสาธารณประโยชน์ต่อหมู่บ้าน เช่น โรงเรียน อนามัย ซึ่งทำให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนาขึ้นละคนในหมู่บ้านก็มีการพัฒนาตนเองไปด้วย

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบการ
รายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพ โมเดล (CIPP Model)

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

ในปี 2544 เศรษฐกิจไทยชะลอตัวตั้งแต่ช่วงต้นปี เนื่องจากภาคการส่งออกได้รับผลกระทบ
ค่อนข้างรุนแรงจากการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจโลก ทั้งปีมูลค่าการส่งออกโดยรวมหดตัวจากปี
ก่อนหน้า โดยเฉพาะในหมวดแผงวงจรไฟฟ้าและชิ้นส่วน เช่นเดียวกันกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค
ที่มีสัดส่วนการส่งออกสินค้าประเภทนี้สูง

ผลกระทบจากภาคต่างประเทศส่วนหนึ่งถูกชดเชยด้วยแรงกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ โดย
เฉพาะในช่วยครึ่งหลังของปี ในปีงบประมาณ 2544 รัฐบาลขาดดุลเงินสดคิดเป็นร้อยละ 2.1 ของ
GDP ใกล้เคียงกับปีก่อน แต่ในไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2545 รัฐบาลได้เร่งการเบิกจ่ายทำให้
ขาดดุลเงินสดสูงถึงประมาณร้อยละ 1.3 ของ GDP เพื่อค้ำจุนการใช้จ่ายในประเทศ

รัฐบาลได้ออกมาตรการหลายอย่างเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายภาคเอกชน เช่น เลื่อนกำหนดเวลา
ที่จะปรับอัตราภาษีลดค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ออกไป รวมทั้งให้สิทธิประโยชน์ทาง
ภาษีและ/หรือลดค่าธรรมเนียมแก่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับภาคอสังหาริมทรัพย์ และจากการที่มีปัจจัยเอื้อ
อำนวยอื่นๆ เสริมได้แก่ ราคาอสังหาริมทรัพย์ที่ลดลงมากเทียบกับในช่วยที่เศรษฐกิจร้อนแรงก่อน
วิกฤต อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำต่อเนื่อง และความสมัครใจของสถาบันการเงินที่จะ
ปล่อยกู้ให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้มั่นคง เช่น ข้าราชการ เป็นต้น ดังนั้นในช่วงปลายปีความต้องการที่อยู่
อาศัยจึงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การลงทุนในภาคก่อสร้างเริ่มฟื้นตัวและแสดงแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของเศรษฐกิจยังมีข้อจำกัด เพราะภาวะการส่งออกที่ไม่เอื้อ
อำนวย ประกอบกับการที่กำลังการผลิตส่วนเกินยังมีอยู่มาก ทำให้ความต้องการลงทุนในเครื่อง
จักรและอุปกรณ์ยังคงมีน้อย โดยเฉพาะในภาคการผลิตเพื่อการส่งออก ขณะเดียวกันสถาบันการ
เงินเองก็ระมัดระวังการปล่อยกู้ให้แก่ภาคธุรกิจ ในภาวะที่แนวโน้มธุรกิจยังไม่ดีนัก ส่วนการ
อุปโภคบริโภคของครัวเรือน แม้จะยังขยายตัวแต่ก็แผ่วลงกว่าในปีก่อนหน้า ส่วนหนึ่งเพราะความ
เชื่อมั่นของผู้บริโภคได้รับผลกระทบจากการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาซึ่งลุกลามไปสู่การ

ปราบปรามการก่อการร้าย ทว่าเมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงเร็วเกินคาด ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคซึ่งตกต่ำที่สุดในเดือนกันยายน 2544 ก็เริ่มปรับตัวดีขึ้นในช่วงปลายปี

เหตุการณ์วินาศกรรมทำให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ และเศรษฐกิจโลกซึ่งชะลอตัวอยู่แล้วมีแนวโน้มแย่ลงอีก การชะลอตัวของอุปสงค์ส่งผลให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกในไตรมาสสุดท้ายของปี 2544 ลดลงจากไตรมาสก่อนๆ มาก ด้วยสาเหตุนี้ ประกอบกับค่าเงินบาทไม่ได้อ่อนลงมากและเศรษฐกิจไทยชะลอตัว เงินเฟ้อในประเทศจึงลดลงตามลำดับ เฉลี่ยทั้งปีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเท่ากับร้อยละ 1.6 และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานร้อยละ 1.3 ก็อยู่ภายในช่วงเป้าหมายเงินเฟ้อร้อยละ 0 ถึง 3.5 ของนโยบายการเงิน

ภาวะการจ้างงานเป็นเครื่องชี้วัดตัวหนึ่งซึ่งแสดงว่าเสถียรภาพภายในประเทศมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ สาขาที่มีการจ้างงานอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดทั้งปี ได้แก่ สาขาโรงแรมและภัตตาคาร ซึ่งสะท้อนแนวโน้มการท่องเที่ยวที่ยังคงดีอยู่แม้ว่าจะถูกกระทบบ้างจากเหตุการณ์วินาศกรรมในสหรัฐฯ ส่วนการจ้างงานของสาขาก่อสร้างก็ปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงปลายปีสอดคล้องกับภาวะตลาดที่อยู่อาศัยซึ่งดีขึ้น ภาวะการจ้างงานที่ปรับตัวดีขึ้นนี้ น่าจะมีส่วนช่วยให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคกลับมาดีขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นผู้บริโภคให้มีการใช้จ่ายมากขึ้นด้วย

ไม่เพียงแต่เสถียรภาพภายในประเทศจะดีขึ้นเท่านั้น เสถียรภาพภายนอกประเทศก็ปรับตัวดีขึ้นมากในปี 2544 โดยเฉพาะด้านเงินทุนต่างประเทศ ตลอดช่วง 5 เดือนแรกของปีภาคเอกชนยังคงชำระคืนหนี้ต่างประเทศสูงถึงเฉลี่ยเดือนละ 499 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ ส่วนหนึ่งเพราะในช่วงนั้นอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นของไทยต่ำกว่าของต่างประเทศ ฉะนั้นเพื่อชะลอการไหลออกของเงินทุนและสนับสนุนความมีเสถียรภาพของค่าเงินบาท ธปท. จึงปรับอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนระยะ 14 วันตากร้อยละ 1.50 เป็นร้อยละ 2.50 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2544 มาตรการดังกล่าวส่งผลชัดเจนในระยะต่อมา กล่าวคือ การไหลออกของเงินทุนชะลอลงจากการชำระคืนหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชนที่ลดลงเหลือเฉลี่ยเดือนละ 292 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ในช่วง 7 เดือนที่เหลือของปี ขณะที่เงินบาทมีเสถียรภาพและเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี

อัตราเงินเฟ้อที่โน้มต่ำลงและเสถียรภาพด้านต่างประเทศที่ปรับตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปีเปิดโอกาสให้ ธปท. ดำเนินนโยบายการเงินที่ผ่อนคลายมากขึ้นในช่วงปลายปี โดย ธปท. ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนระยะ 14 วันลงจากร้อยละ 2.50 เหลือร้อยละ 2.25 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินอาจมีข้อจำกัดภายใต้ระบบการเงินในปัจจุบัน ทำให้สินเชื่อขยายตัวเพียงร้อยละ 0.7 (ไม่รวมผลที่เกิดจากการโอนทางบัญชีกับบริษัทบริหารสินทรัพย์) ขณะที่เงินฝากขยายตัวสูงกว่าในอัตราร้อยละ 4.0 สะท้อนถึงสภาพคล่องในระบบการเงินที่สูง

ในปี 2544 เศรษฐกิจไทยน่าจะขยายตัวประมาณร้อยละ 1.5 หรือสูงกว่าเล็กน้อยแม้จะเป็นอัตราที่ชะลอลงจากปีก่อนหน้า แต่ก็นับว่าสามารถผ่านภาวะการถดถอยของเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาไปได้ ที่สำคัญ คือความเสี่ยงของเศรษฐกิจภายนอกประเทศทั้งด้านการค้าและการลงทุนมิได้บั่นทอนเสถียรภาพของประเทศอย่างที่วิตกกังวลมาตั้งแต่ช่วงต้นปี การผสมผสานระหว่างนโยบายการเงินและการคลัง รวมทั้งโครงสร้างการผลิตและการส่งออกของประเทศที่มีความหลากหลาย ช่วยทำให้เศรษฐกิจไม่ต้องเผชิญกับภาวะถดถอยภายใต้ภาวะเศรษฐกิจโลกเช่นนี้

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปคงขึ้นอยู่กับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ตลอดจนความพร้อมของภาครัฐกิจในการตัดวงประ โยชน์จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกดังกล่าว โดยมีทั้งนโยบายการคลังและการเงินเป็นแรงสนับสนุน ทั้งนี้ ธปท. คาดว่าในปี 2545 เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวในอัตราร้อยละ 2 ถึง 3 และยังคงไม่มีแรงกดดันต่อเงินเฟ้อ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชน จากคำบอกเล่าของคนสูงอายุภายในหมู่บ้านว่าเดิมทีจะเป็นคนลาวที่อพยพมาเพื่อหาที่ทำมาหากินจากจังหวัดใดไม่ทราบได้แน่นอน และได้มาตั้งถิ่นฐานที่นี่เมื่อประมาณ 600-700 ปีที่แล้ว เดิมทีหมู่บ้านนี้มีไม้ได้เรียกกันว่า สิมุม แต่จะเรียกกันว่าสิ่มุม เพราะจะเรียกกันตามบึงที่อยู่ที่บ้านเป็นบึงที่ชาวบ้านนำน้ำจากบึงนี้ไปใช้จ่ายภายในหมู่บ้าน แล้วเป็นบึงที่อยู่บ้านของชาวบ้านสิ่มุมด้วยจนถึงปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน คือ หมู่บ้านสิ่มุม หมู่ 4 ต.สิ่มุม อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาประมาณ 16 กิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ ทำไร่ ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ มีรายได้เลี้ยงครอบครัวตัวเองได้ สาธารณูปโภคค่อนข้างจะมีความพร้อมพอสมควร มีน้ำประปาใช้เมื่อ พ.ศ. 2531 มีไฟฟ้า โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์บ้าน (บางครัวเรือน) การคมนาคม สะดวกถนนลาดยาง และถนนคอนกรีต ความสามัคคีของชาวบ้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านชุมชน ภายในหมู่บ้านชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ และมีการทำนาปีละ 2 ครั้ง คือ นาปีและนาปี้ง ฝึกสวนครัวที่เก็บได้แล้วก็จะนำไปขายที่ตลาดในเมืองบ้างคนก็จะมีพ่อค้า แม่ค้ามารับซื้อถึงที่สวนเลขแต่ราคาก็จะต่างกันออกไป ส่วนรายรับและรายจ่ายก็พอๆ กัน ชาวบ้านส่วนใหญ่สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ปัจจุบันได้ถูกพักชำระหนี้ บางคนก็เป็นหนี้ยืมภายในหมู่บ้าน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม ชาวบ้านสิ่มุมหมู่ 4 ไม่มีวัดเป็นของตัวเองเวลาทำบุญหรือมีงานทางศาสนาจะไปอาศัยวัดที่หมู่บ้านข้างๆ คือหมู่ 2 และหมู่ 3 ประเพณีก็จะมีประเพณีปีใหม่ ลอยกระทง

ชาวบ้านก็จะไปลอยกันที่บึงสีลมที่เป็นบึงประจำหมู่บ้าน วันสงกรานต์ จะมีการโปรคน้ำคำหัวผู้ใหญ่ที่เคารพ เข้าพรรษา ออกพรรษา คักบาตรเทโว และประเพณีสำคัญๆ ทางศาสนา

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเนื่องจากภูมิประเทศและสภาพความเป็นอยู่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นที่ดินว่างเปล่าเป็นดินทรายและเป็นดินที่นาชาวบ้านจึงยึดอาชีพเกษตรกรรมปลูกไร่มันสำปะหลัง และทำนาและเป็นอาชีพที่ทำกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย ไม่ใช่ชาวบ้าน ไม่อยากที่จะทำอย่างอื่นแต่ด้วยสภาพที่ดินและความรู้ที่มีอยู่มันเอื้ออำนวยในยึดอาชีพเหล่านี้เป็นอาชีพหลัก

2) วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ ประเพณีที่โดดเด่นที่สุดในหมู่บ้านและเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณก็คือประเพณีเลี้ยงศาลดาปู่ ในเดือน 6 และต้องเป็นวันเสาร์ชาวบ้านทุกคนในสิมูม รวมทั้งบ้านใกล้เคียงที่ทราบข่าวก็จะมาร่วมในงานนี้ด้วย

3) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี บ้านสิมูมเป็นบ้านที่มีแหล่งน้ำที่ดีและสะดวกในการคมนาคม ในหมู่บ้านมีความร่มรื่น ในหมู่บ้านมีโรงเรียน มีสถานีอนามัย มีวัดที่อยู่ใกล้เคียง มีความอบอุ่นทางด้านจิตใจเต็มร้อย เนื่องจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ส่วนมากจะเป็นเครือญาติกันส่วนมากจึงมีความสนิทสนมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4) ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง ชาวบ้านในหมู่บ้าน ไม่มีการรวมตัวกันเนื่องจากเกิดความไม่แน่ใจในการดำเนินงานและการแบ่งผลกำไรที่ไม่ยุติธรรม แต่ถ้าเป็นการประกอบอาชีพที่ทำใครทำมันก็พอที่จะทำได้ และผู้นำหมู่บ้านก็ไม่ได้ลงไปช่วยเหลือชาวบ้านอย่างแท้จริง คือพอเลือกตั้งเสร็จก็จะอยู่แบบบ้านใครบ้านมันถ้ามีปัญหาอะไรที่ก็จะเรียกประชุมที่ ตำแหน่งที่ได้มาก็เป็นเพราะชาวบ้านเกรงใจ หรืออีกด้านก็เป็นอิทธิพลนิดๆ

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านสิมูม หมู่ 4 ตำบลสิมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรทั้งหมด 433 คน เป็นเพศชาย 223 คน เพศหญิง 210 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 คน

ลักษณะของประชากร

1. เพศ

- ชาย	223 คน
- หญิง	210 คน

2. อายุ

1 วัน – 3 ปีเต็ม	จำนวน 15 คน
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	จำนวน 19 คน

6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	จำนวน 39 คน
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	จำนวน 26 คน
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	จำนวน 19 คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน 222 คน
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	จำนวน 47 คน
60 ปี 1 วันขึ้นไป	จำนวน 46 คน

3. จบการศึกษา

ชั้น ป.4	จำนวน 212 คน
ชั้น ป.6	จำนวน 12 คน
ชั้น ม.3	จำนวน 125 คน
ชั้น ม. 6	จำนวน 35 คน
อนุปริญญา	จำนวน 13 คน
ปริญญาตรี	จำนวน 34 คน
ปริญญาโท	จำนวน 1 คน
ปริญญาเอก	จำนวน 1 คน

1.3 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน คือบึงสีมูม เป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญมากตั้งแต่สมัยโบราณจนมาถึงปัจจุบันชาวบ้านได้สูบน้ำในบึงขึ้นไปทำเป็นน้ำประปาแล้วนำไปใช้ในหมู่บ้าน แล้วยังนำไปใช้ในการเกษตรด้วย ข้อเสียของบึงนี้ก็คือ น้ำนี้คือน้ำจะตกตะกอนเพราะเป็นบึงที่เก็บกักน้ำน้ำจะไม่มี การไหลเวียนออกไปจะนิ่งอยู่กับที่ ทำให้น้ำที่นำไปทำน้ำประปามีกลิ่นเหม็นบางครั้งก็เป็นสีเขียว

2. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของหน่วยระบบ A มีดังนี้

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ชาวบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านช่วยเหลือจะไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของรัฐบาลเท่าที่ควร และระเบียบต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้นมานั้นชาวบ้านก็ไม่ได้สนใจเท่าที่ควร ใครเข้าใจแบบไหนก็ทำแบบนั้นไม่ปฏิบัติตามระเบียบจึงทำให้เกิดปัญหาในการทำงาน ชาวบ้านที่กู้เงินไปในตอนแรกก็หวัดแต่ว่าจะนำเงินก้อนนั้นไปใช้จ่ายตามใจชอบไม่ปฏิบัติตามโครงการที่ได้เสนอไว้กับคณะกรรมการ แต่พอ

ระยะหลังจากการได้ประชาสัมพันธุ์ต่างๆ และการได้อบรมของคณะกรรมการก็ได้มีการแนะนำและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของรัฐบาล ว่าต้องการให้นำเงินนี้ไปทำแบบไหนก็มีชาวบ้านบางส่วนที่เข้าใจและได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ นำเงินที่กู้ยืมไปพัฒนาอาชีพและนำไปลงทุนตามโครงการที่ได้เสนอไปตั้งแต่ตอนแรกที่กู้ยืม

2) การประชาสัมพันธุ์ ได้มีการรับข่าวสารจากทางหน่วยงานของทางรัฐบาล โดยผู้นำชุมชนได้เข้าไปอบรมและรับฟังนโยบายระเบียบจากทางพัฒนากรอำเภอ และมีเอกสารกลับมาเพื่อให้คำแนะนำกับชาวบ้าน โดยการนัดประชุมชาวบ้านในตำบลและแจกเอกสารต่างๆ ที่ได้มาแล้วอธิบายถึงกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้ไปอบรมมาให้ชาวบ้านฟังถึงวัตถุประสงค์และให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านคืออะไร

3) คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ชาวบ้านได้ความรู้และคำปรึกษาจากพัฒนากรชุมชนอำเภอเมือง โดยนาย ทวีศักดิ์ ได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนต่อชาวบ้าน โดยการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการกองทุน และชาวบ้าน ให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนที่มีประโยชน์และสำคัญต่อชาวบ้าน

4) คณะกรรมการกองทุน การได้มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มาจากการนัดประชุมกันภายในหมู่บ้านหมู่ที่ 4 และมีการเสนอชื่อของคนในหมู่บ้านขึ้นมาและลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คณะกรรมการหมู่บ้านมีทั้งหมด 15 คน เป็นหญิง 7 คน และชาย 8 คน

5) การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการนัดประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงถึงกองทุนหมู่บ้านและอธิบายวัตถุประสงค์ต่างๆ ให้ชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนก่อน และจัดฝึกอบรมแก่คณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับเรื่องระเบียบกองทุน การจัดทำบัญชีกองทุนความเข้าใจในนโยบายต่างๆ ในเข้าใจอยู่เสมอ

6) เงินกองทุน 1 ล้านบาท เงินกองทุน 1 ล้านบาทที่ได้มานั้น คณะกรรมการกองทุนได้ปล่อยกู้ให้แก่ชาวบ้าน และผู้กู้ก็ได้นำไปประกอบธุรกิจหรือพัฒนาอาชีพตาม แผนที่ได้เสนอไปต่อคณะกรรมการ แต่ก็มีบางส่วนที่นำไปใช้จ่ายตามใจชอบ โดยเฉลี่ยแล้วจะนำไปประกอบอาชีพและทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น สภาพคล่องภายในหมู่บ้านก็มีความคล่องตัวขึ้นมาก ชาวบ้านไม่ต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพงๆ

7) เงินทุนสะสมอื่นๆ เงินทุนของกองทุนมีเพียงเงินที่สมาชิกกองทุนได้ซื้อหุ้น คนละ 10 หุ้น หุ้นละ 10 บาท เป็นเงิน 100 บาท เงินตอนนี้มีเหลือทั้งหมดจำนวน 7,400 บาท ในบัญชีของธนาคารออมสิน เลขที่บัญชี 06-4310-20-097919-4

8) บัญชีตักกองทุน โดยมากคณะกรรมการกองทุน หรือชาวบ้านก็ตามจะเข้าใจว่าบัญชีตักกองทุนจะเข้ามาช่วยทำงานในส่วนต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน แต่ที่จริงแล้วหน้าที่ของบัญชีตัก

เป็นผู้ประเมินและติดตามผลตามนโยบายของรัฐบาลว่าเงินกองทุนที่ชาวบ้านได้กู้ยืมไปนั้นชาวบ้านได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ที่รัฐบาลได้ตั้งไว้หรือไม่

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของหน่วยระบบ A มีดังนี้

1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเป็นไปตามระเบียบการของทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐได้กำหนดไว้ และระเบียบนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบของชาวบ้านด้วยโดยการจัดประชุมจัดตั้งระเบียบกองทุนหมู่บ้านและจะต้องมีคะแนนเสียง 3 ใน 4 ของที่ประชุม

2) การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการจัดทำบัญชีกองทุนนั้นจะใช้อยู่ 2 แบบ ในตอนแรก คือ แบบของธนาคารออมสิน และแบบของบัญชีกลาง แต่ในปัจจุบันได้ใช้แบบของธนาคารออมสินและให้ยึดหลักของธนาคารออมสินกันทั้งหมดทุกหมู่บ้านเพื่อความเป็นระเบียบและเป็นระบบในการทำบัญชี

4) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

- การรับสมัคร ขึ้นใบสมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุน จะรับสมัครคนในหมู่บ้านเท่านั้น และต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไป

- การหมดสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็ต่อเมื่อ ดาย ลาออก หรือได้ทำผิดกฎระเบียบของกองทุน หรือวิกลจริต และที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกจากการเป็นสมาชิก

- ประเภทสมาชิก มีทั้งสมาชิกในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ฯ กลุ่มเกษตรกร

5) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน

- การคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการจะพิจารณาคัดเลือกโดยผู้กู้เงินจะต้องเป็นคนในหมู่บ้านและมีประวัติที่ดี ในการกู้เงินจะต้องมีผู้ค้ำประกัน และมีโครงการเสนอต่อคณะกรรมการที่แน่นอน และคณะกรรมการจะพิจารณาตามลำดับและโครงการที่สามารถเป็นไปได้ก่อน

- ขั้นตอนการขอกู้ สมาชิกกองทุนที่มีความประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องยื่นความจำนงในการขอกู้ มีผู้ค้ำประกันจำนวน 2 คน และเขียนเสนอโครงการต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวนเงินที่ต้องการ แล้วส่งให้คณะกรรมการพิจารณาเพื่ออนุมัติเงิน

- การโอนเงินให้แก่ผู้กู้ ผู้กู้จะต้องมีบัญชีกองทุนหมู่บ้านอยู่ที่ธนาคารออมสิน โดยให้หมายเลขบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อผู้กู้รายนั้นได้รับอนุมัติคณะกรรมการจะโอนเงินให้กับผู้กู้ผ่านทางธนาคารตามหมายเลขบัญชีของผู้กู้แต่ละราย

- การรับชำระหนี้ ในหมู่ที่ 4 นี้ตามระเบียบที่กำหนดไว้ว่า ใน 1 ปี จะมีการรับชำระหนี้เพียงครั้งเดียวพร้อมกันทั้งต้นและทั้งดอกเบี้ย ดอนครบกำหนดระยะเวลา

6) การส่งเสริมการใช้เงินกู้

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ ได้มีการแนะนำการทำธุรกิจแบบครัวเรือนหรือแบบที่ไม่อยากและทำกันเองได้โดยไม่ต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์มากนัก ควรจะใช้ทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้า มีการฝึกอบรมแนะนำการทำธุรกิจในแบบต่างๆ ตามที่พัฒนากรได้นำมาเสนอและอบรม

- การช่วยหาตลาด เมื่อชาวบ้านได้ทำสินค้าเสร็จเรียบร้อยแล้วที่จะจำหน่าย ทางอำเภอก็ได้ช่วยส่งเสริมโดยการหาตลาดให้ ซึ่งจะให้ชาวบ้านนำสินค้านั้นไปขายกันที่หน้าศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา เป็นประจำทุกวัน สุกร์ เสาร์

7) การตรวจสอบการใช้เงินกู้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้กู้อยู่เป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบว่าผู้กู้เงินได้นำเงินไปใช้ประโยชน์หรือทำตามแผนงานที่ได้เสนอไว้หรือไม่ เพื่อก่อให้เกิดสูงสุดแก่หมู่บ้าน

8) การจัดสรรผลประโยชน์ คณะกรรมการกองทุนได้จัดสรรผลประโยชน์ ดังนี้

- เป็นทุนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
- เป็นทุนเพื่อการศึกษา
- เป็นทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพของประชากร
- เป็นเงินค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน
- เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกกองทุน
- เป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิก
- เป็นทุนเพื่อผู้สูงอายุภายในหมู่บ้านและคนพิการ คนยากจน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของหน่วยระบบ A มีดังนี้

- 1) จำนวนสมาชิกกองทุน มีทั้งหมด 84 คน
- 2) จำนวนผู้ได้กู้เงิน มีทั้งหมด 66 คน

- 3) ยอดเงินที่ให้ผู้ มีทั้งหมด 1,000,000 บาท
- 4) การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ ชาวบ้านที่กู้เงิน ไปที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ เฉลี่ยแล้ว มีการกว่าจำนวนที่ไม่ได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ คนที่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์จริงๆ คนจำนวนนี้จะเข้าใจในความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของรัฐบาลที่แท้จริงและต้องการนำเงินนั้นเพื่อพัฒนา และสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว
- 5) ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ชาวบ้านในหมู่ 4 สีมุม สามารถพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากชาวบ้านมีอาชีพที่แน่นอนอยู่แล้ว คือ การทำการเกษตร รายได้ที่ได้มาก็สามารถที่จะส่งลูกเรียนหนังสือ แต่ก็ไม่ถึงกับมีเงินเก็บมากมายนัก
- 6) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุน เมื่อมีเงินกองทุนเงินล้านเข้ามาในหมู่บ้านก็ทำให้หมู่บ้านมีสภาพคล่องมากขึ้น ชาวบ้านมีการลงทุนเพิ่มมากขึ้นมีอาชีพสามารถทำมาหากินได้ สามารถพึ่งตนเองได้มากกว่าที่เคยเป็น และเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านก็ดีขึ้นส่งผลให้ชาวบ้านอยู่อย่างมีความสุขสบายมากขึ้น เมื่อตนเองมีความสุขเวลาหมู่บ้านต้องการความช่วยเหลืออะไร ก็ส่งผลให้ได้รับความช่วยเหลือที่ดีตามมา

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้

2.2.1 ผลการประเมินบริบท (Context Evaluation) เฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) อาชีพเดิม ตั้งแต่ดั้งเดิมแล้วชาวบ้านสีมูม หมู่ 4 ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกผัก ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลัก
- 2) สมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นครอบครัวขยาย สมาชิกภายในครอบครัว จะอยู่รวมกัน ส่วนมากแล้วจะช่วยกันทำมาหากินภายในหมู่บ้านหรือไม่ก็ทำในตัวเมือง แต่เมื่อถึงเวลาก็จะกลับบ้าน ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นเพราะอยู่กันอย่างพร้อมหน้า พร้อมตา
- 3) สภาพการอยู่อาศัย ทุกคนในครอบครัวจะอยู่รวมกันภายในบ้านหลังเดียว แต่ถ้าใครอยากแยกครอบครัวก็จะปลูกบ้านอยู่แยกออกไปแต่ก็อยู่ในแถบเดียวกันอยู่ดี บ้านที่ชาวบ้านอยู่ส่วนมากจะเป็นบ้านที่ทำจากไม้ 2 ชั้น เมื่อถึงเวลาไปทำงานก็จะปิดบ้านเอาไว้แล้วออกไปทำไร่ ทำนา ตกเย็นก็กลับบ้านจะทำอยู่อย่างนี้เป็นประจำ
- 4) รายได้ของครอบครัว รายได้ส่วนใหญ่แล้วจะได้มาจากการทำไร่ ทำนา 1 ปี จะได้เฉลี่ยแล้ว 30,000 – 40,000 บาทต่อครอบครัว
- 5) หนี้สินของครอบครัว ชาวบ้านจะเป็นหนี้กับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เกือบทั้งหมู่บ้านเลยก็ว่าได้ เนื่องจากเกือบทุกหลังคาเรือนทำอาชีพเกษตรกรจึงต้องกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรส่วนนี้นายทุกปัจจุบันแทบจะไม่มีแล้วเพราะว่าดอกเบี้ยแพงมาก

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีดังนี้

- 1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ เงินที่ได้อนุมัติให้กับสมาชิกกู้ยืมทั้งหมด 1 ล้านบาท
- 2) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ คือ เงินค่าหุ้นที่สมาชิกทุกคนถือหุ้นปัจจุบันมีจำนวน 7,400 บาท
- 3) วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน ชาวบ้านต้องการกู้ยืมเงินไปเพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว และเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น
- 4) วัตถุประสงค์ ชาวบ้านจะใช้อุปกรณ์จากส่วนที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพจะไม่พยายามหาเพิ่มเติมใหม่นอกจากว่าอุปกรณ์นั้นจำเป็น เพราะจะได้ลดค่าใช้จ่ายต่างๆที่ไม่จำเป็น
- 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ความรู้ในการประกอบอาชีพนั้นชาวบ้านมีอยู่แล้ว เพราะเป็นอาชีพที่เคยทำและชำนาญ ได้ทำมาตลอดเพียงแต่กู้เงินมาเพื่อลงทุนเพิ่มเติม
- 6) จำนวนแรงงาน คนงานที่ใช้ในการทำงานจะเป็นแรงงานภายในครอบครัวช่วยกัน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) มีดังนี้

- 1) การใช้จ่ายเงินกู้ ชาวบ้านได้นำเงินที่ได้กู้ยืมไปดำเนินการตามโครงการที่ได้เขียนไว้กับคณะกรรมการกองทุนลงทุน เพื่อนำไปประกอบอาชีพ เช่น ซื้ออุปกรณ์ ขยายร้านค้า ลงทุนทางการเกษตร ซื้อเมล็ดพันธุ์
- 2) การหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนมากแล้วไม่ได้มีการหาความรู้เพิ่มเติมอะไร เพราะชาวบ้านจะเลือกที่จะประกอบอาชีพที่ตนเองถนัดอยู่แล้วเพราะง่ายต่อการเริ่มทำและรวดเร็วในการทำงาน เนื่องจากมีประสบการณ์อยู่แล้ว
- 3) การหาตลาด ในการประกอบอาชีพ หรือกิจการต่างๆ ของชาวบ้านนั้น เมื่อเสร็จสิ้นแล้วส่วนมากจะนำไปขายที่ตลาดในเมือง แล้วบางส่วนก็จะขายกันเองภายในหมู่บ้าน
- 4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน เป็นเรื่องที่ยากมากในการทำบัญชีสำหรับชาวบ้าน แทบทุกคนไม่ได้ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายเกี่ยวกับเงินไว้เลย รู้แต่ว่าวันนี้ทำได้เท่าไร แล้วจ่ายไปเท่าไรแค่นั้น จะมาให้ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายนั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์
 - ผลที่ได้โดยตรง ชาวบ้านได้มีงานทำภายในหมู่บ้านและทำให้เศรษฐกิจภายในครอบครัวดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ โดยที่ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ
 - ผลที่ได้โดยอ้อม ภายในหมู่บ้านมีสภาพคล่องตัวในการใช้จ่ายเงิน เมื่อในหมู่บ้านมีการจ้างงานขึ้นชาวบ้านก็ได้อยู่กับบ้านทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น เนื่องจากได้อยู่พร้อมกันในครอบครัว เมื่อทุกคนในหมู่บ้านอยู่ดีมีความสุข ก็ส่งผลทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็ง และน่าอยู่

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีของผู้กู้อาชีพ ทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ทำปูนแดง เลี้ยงสัตว์ สมาชิกผู้กู้เงินจะนำเงินที่กู้ได้ไปประกอบอาชีพต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ให้ไว้กับคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกก็มีความมั่นใจว่าจะส่งเงินให้ได้นั่นเอง

3.1 อาชีพทำนา เป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน ซึ่งในการทำนาก็จะมีการทำนาอยู่ 2 วิธีคือการทำนาหว่าน และนาดำ การทำนาดำจะเริ่มต้นด้วยการไถปรับสภาพดินก่อน 2 ครั้ง จากนั้นก็นำข้าวหว่านแล้วรอจนต้นกล้าเจริญเติบโตภายในระยะเวลา 1 เดือน แล้วจึงถอนกล้านำมาดำที่แปลงข้าว จากนั้นก็ใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุง และคอยดูแลเรื่องแมลงไม่ให้มารบกวน พอครบเวลา 3 เดือนข้าวจึงเจริญเติบโตเต็มที่และเก็บโดยการเกี่ยวข้าวด้วยเครื่อง หรือมือ จากนั้นก็นำรวงข้าวมาตีเพื่อเอาแต่ข้างเปลือก เพื่อนำมาสีเป็นข้าวสาร โดยเฉลี่ยแล้วข้าว 1 ไร่ จะได้ประมาณ 100 กระสอบ ถ้าข้าวสวยและคุณภาพดี

3.2 การทำไร่มันสำปะหลัง เริ่มต้นด้วยการไถดินเพื่อปรับสภาพดินจากนั้นก็ใส่ปุ๋ยซีพีไค เพราะมีคุณภาพและราคาถูกพอดินมีสภาพดีขึ้น ก็เริ่มปลูกโดยเอาพันธุ์ที่ได้เก็บไว้จากการตัดต้นในตอนเก็บมันไปขาย นำต้นมันไปปลูก และต้องคอยใส่ปุ๋ยเพื่อเป็นอาหารและบำรุงดินและของต้นมันเองในการปลูกมันจะต้องอาศัยฝนตามฤดูกาล ถ้าไม่มีฝนตกลงมาก็ทำให้มันในปีนั้นขาดทุน เพราะมันอยู่ได้ด้วยน้ำ ในการเก็บมันจะเริ่มเก็บได้เมื่อมันมีอายุประมาณ 8 เดือนขึ้นไป ถ้าจะให้นานกว่านี้ก็ไม่ได้แล้วแต่ว่าใครจะเก็บตอนไหน ถ้ามันมีอายุเดือนมากเปอร์เซ็นต์มันก็จะสูงทำให้มันได้ราคาดี การทำไร่มัน 1 ไร่จะได้มันประมาณ 1 ตัน

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลที่เกิดจากเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้เข้ามาในหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท นอกจากจะทำให้เกิดผลดีหลายๆ ด้านในหมู่บ้านแล้ว ก็ยังทำให้เกิดปัญหาขึ้นภายในหมู่บ้านเช่นกัน คือชาวบ้านหรือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ยังไม่ได้กู้เงินในที่นี้หมายถึงทำเรื่องและเสนอโครงการต่อคณะกรรมการกองทุนไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้รับการพิจารณาให้กู้เงินทำให้สมาชิกเหล่านั้นมีความคิดว่าคณะกรรมการเกิดความไม่ยุติธรรม ไม่ทำงานอย่างตรงไปตรงมาแล้วอนุมัติเงินให้แก่พรรคพวกของคนก่อน จึงทำให้เกิดความไม่พอใจเกิดขึ้นกับสมาชิกของกองทุนบางคน

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

5.1.1 การเกิดกองทุน

1) การมีกองทุนหมู่บ้าน ก่อนที่จะมีเงินกองทุนเงินล้านเข้ามาในหมู่บ้านนั้นก็ไม่มีเงินกองทุนอันไหนเลยที่เข้ามา มีแต่เงิน อบต. ที่เข้ามาและช่วยพัฒนาหมู่บ้านทางด้านถนน ไฟฟ้า

2) การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนเงินล้านเนื่องจากมีพัฒนากรอำเภอมาให้คำแนะนำ และให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุน รวมถึงคณะกรรมการกองทุนได้ไปอบรมเกี่ยวกับกองทุนและนำมาเผยแพร่ให้กับสมาชิกทราบอีกต่อหนึ่ง

3) ทักษะคนที่มียอดกองทุนหมู่บ้านของชาวบ้านนั้น ชาวบ้านอยากให้มียอดกองทุนแบบนี้ขึ้นมาอีกเพราะเงินนี้สามารถช่วยให้นำไปพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน

4) การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน เงินกองทุนนี้รัฐบาลมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ชาวบ้านนำไปพัฒนาอาชีพและสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีความสุขและความสามารถหาเลี้ยงตนเองได้โดยไม่ต้องไปพึ่งพาคนอื่น

5) แนวโน้มความเข้มแข็งและความอยู่รอดของกองทุน กองทุนนี้ได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลนะทำให้เกิดกองทุนนี้ขึ้นมา ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของกองทุนก็ให้ความสำคัญต่อกองทุนและสมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก ทำให้รู้ว่ากองทุนนี้สามารถอยู่รอดและมีความเข้มแข็งพอ

6) ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกทั้งหมด 84 คน และมีเงินออมรวมเหลือ 7,400 บาท ยอดเงินที่เข้าบัญชี 1 ล้านบาท ตอนนี้ปล่อยกู้ไปแล้วทั้งหมด 1 ล้านบาท

5.1.2 ระบบบริหารกองทุน

1) คณะกรรมการบริหารกองทุน มีคณะกรรมการบริหารกองทุนทั้งหมด 15 คน โดยทั้ง 15 คนนี้ได้รับคัดเลือกตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน แต่ตั้งโดยชาวบ้าน สีมุมหมู่ 4 ได้คัดเลือกและลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2) ระเบียบการบริหารกองทุน ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านจะมีระเบียบในการบริหารโดยร่างเป็นระเบียบของกองทุนหมู่บ้านโดยเฉพาะ ซึ่งระเบียบนี้เกิดขึ้นโดยสมาชิกกองทุนทุกคนช่วยกันสร้างและได้รับความร่วมมือจากพัฒนากรอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำ

3) การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร จะมีการเรียกประชุมคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนเดือนละ 1 ครั้ง เมื่อมีรายการอะไรเกิดขึ้นเกี่ยวกับบัญชีของกองทุน ทางกองทุนก็จะมีการทำบัญชีหรือบันทึกบัญชีอยู่เสมอหมู่บ้านสีมุนนี้ไม่มีเงินฝากก็จะและไม่ได้ระดมเงินลงทุนจากที่ไหนเลย

4) การตัดสินใจเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาโครงการที่ได้เสนอมานี้ และความเร่งด่วนของโครงการของผู้กู้แต่ละราย ในการกู้เงินนี้จะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี จำนวนผู้กู้

ที่ได้รับพิจารณาให้กู้ไปแล้วมีทั้งหมด 66 คน คนที่ไม่ได้รับการพิจารณาทั้งหมด 18 คน จำนวนผู้
 กู้ที่ไม่พอใจกับการพิจารณาการกู้เงินจำนวน 18 ราย

5) มีการจัดสรรผลประโยชน์

- นำไปเป็นดอกเบี้ยให้กับสมาชิกกองทุน
- นำไปพัฒนาหมู่บ้าน
- นำไปช่วยเหลือคนยากจน คนพิการภายในหมู่บ้าน
- เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการ
- เป็นเงินใช้จ่ายกับกองทุน

5.1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

1) มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านส่วนมากมีความรู้และเข้าใจใน
 เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากว่าได้ดูข่าวทาง ทวี และ ได้ยินคนอื่นพูดคุย

2) มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารการจัดการกองทุนคณะกรรมการ
 กรรมการกองทุน ได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือของสิ่งไหนที่ยังสามารถใช้ได้อยู่ ก็จะใช้ต่อไป
 โดยไม่จำเป็นก็จะไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ส่วนสมาชิกผู้กู้เงินของกองทุนจะทำกันอยู่แล้วโดยการทำมา
 หากิน โดยการบริโภคพืชผักสวนครัวที่ปลูกเอง และใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็น

3) มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง ชาวบ้านมีความเข้าใจในเรื่องของการพึ่ง
 พาตนเอง และมีนำหลักนี้ไปปฏิบัติในการจัดการบริหารกองทุน และการประกอบอาชีพต่างๆ โดย
 ชาวบ้านจะยึดหลักตนเป็นที่พึ่งแห่งตน อะไรที่สามารถศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ
 หรือเพิ่มพูนรายได้เองได้ก็จะทำ

5.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

1) การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุนโดยรวม เงินที่กู้ยืมกันนี้สมาชิกมีความ
 เข้าใจว่าเป็นเงินส่วนของรัฐบาล ที่นำมาให้กับชาวบ้านกู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ไม่ได้เข้าใจว่า
 เป็นเงินเป็นเงินของสมาชิกเอง โดยรัฐบาลพยายามให้ชาวบ้านเข้าใจว่าเงินนี้เป็นเงินของสมาชิกทุก
 คน แต่สมาชิกทุกคนที่กู้ยืมไปก็ให้ความมั่นใจว่าจะนำเงินมาส่งคืนแน่นอนเมื่อครบกำหนดระยะ
 เวลา พร้อมกับดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายให้กับกองทุน

2) ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน สมาชิกผู้กู้เงินหลีกเลี่ยงการกู้ยืมเงินกับ
 นายทุนนอกระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพงๆ แล้วหันมากู้เงินกองทุนเงินล้านแทนสมาชิกผู้กู้ส่วน
 ใหญ่มีความคิดอยู่แล้วว่าจะกู้เงินไปประกอบอาชีพอะไร และใช้ความรู้ความสามารถและวัสดุ
 อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วใช้ในการประกอบอาชีพ โดยหลักแล้วชาวบ้านจะคิดว่าจะต้องมี
 อาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถนำสินค้า หรือบริการนั้นไปขายได้เช่นกันโดยคิดถึง

ตลาดเล็กๆ ก็คือชาวบ้านในหมู่บ้านเดียวกันก่อน แล้วจึงขยายตลาดไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงและขยายตลาดต่อไปให้ใหญ่ขึ้นถ้าเป็นไปได้

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

1) ศักยภาพของบริบท สภาพของป่าไม้ในหมู่ 4 นี้จะยังมีป่าไม้ที่อยู่พอสมควรและสภาพดินก็เป็นดินทรายมีหนองน้ำธรรมชาติคือ บึงสีมูมเป็นบึงที่ชาวบ้านใช้อาศัยน้ำเพื่อนำมาทำน้ำประปาและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านมีจำนวน 433 คน ตอนแรกที่ได้อพยพกันมาอยู่ก็เพื่อประกอบอาชีพทำดินทำกิน โดยการทำนา ปลูกข้าว ต่อมาก็เริ่มมีคนอยู่มากขึ้น บ้านสีมูมนี้มี ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ใช้ การคมนาคมก็สะดวก

2) การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ คือ ทูทางด้านการเงิน จำนวนเงินทุน 1 ล้านบาทนี้คณะกรรมการจะปล่อยกู้หมดและเป็นการกู้รายคน ไม่มีการกู้เป็นกลุ่มเพื่อนำไปลงกลุ่มทำอะไรเลยในการกู้ก็นำไปประกอบอาชีพ ทูทางด้านทรัพยากรทางกายภาพ คือ จำนวนประชากรทั้งหมดภายในหมู่บ้าน ซึ่งเงินที่นำไปประกอบอาชีพจำนวน 1 ล้านบาท มีทั้งหมด 66 คน แบ่งออกเป็นทูทางด้านวัฒนธรรมประเพณี บ้านสีมูม หมู่ 4 ไม่มีวัดเวลาจะทำบุญที่ก็จะไปทำที่หมู่บ้านใกล้เคียง คือหมู่ที่ 2 และ 3 ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาไทยและภาษาลาวเพราะชาวบ้านจะมีทั้งสีมูมไทย และสีมูมลาว แหล่งท่องเที่ยวของชาวบ้านสีมูมก็คือ บึงสีมูม และเจ้าแม่ตะเคียนที่เชื่อกันว่าให้หายถูกทุกงวด ซึ่งเป็นต้นไม้ที่ชาวบ้านขุดพบในบึงสีมูมตอนที่มีการขุดลอกบึงสีมูม และชาวบ้านก็นับถือ ทูทางปัญญา โรงเรียนและการศึกษา โรงเรียนบ้านสีมูมก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2479 เป็นโรงเรียนขนาดกลางมีครูทั้งหมด 25 คน จบปริญญาตรี 23 คน จบอนุปริญญาตรี 2 คน เปิดสอนในระดับอนุบาล ถึง ป.6 และเริ่มเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา 1 – 3 ในปี พ.ศ. 2535 ครูที่สอนในระดับนี้มี 5 คน ในระดับอนุบาล – ป.6 จำนวน 20 คน มีนักเรียนทั้งหมด 497 คน

3) มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้ จำนวนผู้กู้เงินกองทุนที่นำไปประกอบอาชีพต่างๆ มีทั้งหมด 66 ราย รวมเป็นเงิน 1,000,000 บาท

อาชีพเกษตรทำนา ทำไร่	39	ราย	จำนวนเงิน	632,000 บาท
อาชีพเลี้ยงสัตว์	14	ราย	จำนวนเงิน	220,000 บาท
อาชีพค้าขาย	10	ราย	จำนวนเงิน	113,000 บาท
อาชีพทำปูนแดง	3	ราย	จำนวนเงิน	35,000 บาท

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งผลและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
2. การได้มีความรู้เพิ่มเติมในการทำงานทางด้านกองทุนของคณะกรรมการ

3. รู้จักเรียนรู้ในการพึ่งพาตนเอง
4. สร้างความสามัคคีป้องกันในหมู่บ้าน
5. ทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพเกิดขึ้น

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกองทุน
2. ไม่สามารถรวมกลุ่มกันได้เนื่องจากเกิดความไม่แน่ใจในกลุ่มอาชีพ
3. ชาวบ้านนำเงินไปใช้จ่ายไม่เกิดประโยชน์
4. ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตจากชาวบ้าน
5. สมาชิกที่กู้ยืมเงินขาดความรู้ความสามารถในอาชีพที่ทำ

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุนเป็นเครือข่ายระดับหมู่บ้านและตำบล ซึ่งได้รับความร่วมมือจากสมาชิกของหมู่บ้านและสมาชิกในระดับตำบลเป็นอย่างดี และในการจัดเวทีประชาคมแต่ละครั้ง ทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเครือข่ายได้รับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ส่วนการทำงานกับบัณฑิตด้วยกันในตำบลก็ช่วยให้บัณฑิตรู้จักกันมากขึ้น ร่วมกันทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนและรับฟังในความคิดเห็นของผู้อื่น ปัญหาและอุปสรรคก็คือ ในช่วงแรกบัณฑิตแต่ละคนยังไม่มีประสบการณ์ ทำให้การทำงานติดขัดใช้เวลาในการทำงานมาก และผู้ที่มาร่วมเครือข่ายก็ยังไม่เห็นความสำคัญจึงไม่เข้าใจว่าทำไม

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายนี้ขึ้นมา เนื่องจากส่วนหนึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและสามัคคีกันแล้วจะส่งผลทำให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนา

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดนั้น คือ ต้องการให้หมู่บ้านและชุมชนมีอาชีพ ทำมาหากินที่แน่นอนสามารถหารายได้พึ่งพาตัวเองได้ทั้งภายในหมู่บ้านและครอบครัว ผู้นำในหมู่บ้านและชุมชนมีความยุติธรรม และภายในหมู่บ้านมีความคล่องตัวในการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ แต่ละครอบครัวอยู่กันอย่างพร้อมหน้า ไม่ต้องออกไปหางานทำภายนอกหมู่บ้าน

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น ในหมู่บ้านและชุมชนจะมีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคีกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีอาชีพสามารถพึ่งพาตัวเองและครอบครัวได้ ครอบครัวอยู่กันอย่างพร้อมหน้า และทำสำคัญมีผู้นำที่มีความยุติธรรม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หมู่บ้านสีมูมหมู่ที่ 4 ต.สีมูม อ.เมือง จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อต้องการทราบว่าเงินที่สมาชิกของกองทุนกู้ยืมไปนั้น สามารถสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นภายในครัวเรือนหรือไม่
2. เพื่อต้องการทราบถึงการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุน ว่าสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน และการบริหารงานมีประสิทธิภาพหรือไม่
3. เพื่อต้องการที่จะทราบว่าสมาชิกที่กู้ยืมเงินไปนั้น สามารถนำเงินไปลงทุนหรือสร้างงานสร้างอาชีพได้ตามจุดมุ่งหมายหรือ โครงการที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้จริงหรือไม่
4. เพื่อต้องการทราบว่าเศรษฐกิจในชุมชนมีศักยภาพอย่างไร และมีความเข้มแข็งหรือไม่

2. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนในหมู่บ้าน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพชีพอเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้และตัวแปรที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจาก บร.1-บร.12 และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียน

ขั้นตอนที่ 6 เริ่มเขียนสารนิพนธ์

3. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

- 2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของหน่วยระบบ A
- 2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของหน่วยระบบ A
- 2.1.3 ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของหน่วยระบบ A

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

- 2.2.1 ผลการประเมินบริบท (Context Evaluation) ของหน่วยระบบ B
- 2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของหน่วยระบบ B
- 2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของหน่วยระบบ B
- 2.2.4 ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของหน่วยระบบ B

4. สรุปและอภิปรายผลมีดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านสีมู หมู่ที่ 4 ดังนี้

1. การเกิดกองทุน เกิดจากการร่วมมือกันของชาวบ้านในชุมชน บ้านสีมู หมู่ 4 ร่วมมือกันจัดตั้งคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน และมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

2. การมีระบบบริหารกองทุน ในการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนของกองทุนหมู่บ้านสีมู หมู่ 4 ได้มีการจัดตั้งโดยการเลือกตั้งจากคนในหมู่บ้าน ใช้วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง จากนั้นคณะกรรมการกองทุนก็ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานให้คณะกรรมการแต่ละคน

3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง สมาชิกในการทุนและชาวบ้านมีการเรียนรู้โดยจะมีการจัดการฝึกอบรมต่างๆ ภายในหนึ่งปีจะมีการฝึกอบรม 1-2 ครั้ง แต่ในหลายๆ ด้านก็ยังคงต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น และหมู่บ้านใกล้เคียงกัน

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ในหมู่บ้านสีมู หมู่ 4 นี้ ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพใดๆ จะมีก็กลุ่มสหกรณ์ อยู่เพียงกลุ่มเดียว แต่ก็ไม่มีมั่นคงเท่าที่ควรเนื่องจากการไม่ไว้วางใจคณะกรรมการของกลุ่มเองและไม่มีความไว้วางใจว่าจะจัดตั้งกลุ่มใดๆ ได้อีก

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยภาพรวมแล้วมีการพึ่งพาอาศัยกันดี มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพซึ่งกันและกัน ดูได้จากการมีกิจกรรมใดๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้านชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือร่วมใจกันดี

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 2.1.1 ประชาชนให้ความร่วมมือ ร่วมคิดและช่วยในกันปฏิบัติงานเพื่อให้กองทุนยั่งยืน

2.1.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่แล้วร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้าน

2.1.3 ช่วยให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

2.2 ปัจจัยค้ำลน

2.2.1 ผู้นำในหมู่บ้านและชุมชนเกิดการห่วงอำนาจ ไม่ยอมกระจายอำนาจหน้าที่ออกไป เพราะกลัวว่าอำนาจจะถูกระบายไปยังที่ต่างๆ

2.2.2 ประชาชนและคณะกรรมการยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารกองทุน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้ทำสารนิพนธ์ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพ ค้าขาย ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกผัก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินงานตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับภายนอกหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ ที่มีต่อการประกอบอาชีพ

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในหมู่บ้านอยู่กันแบบเครือญาติและความสนิทสนมกัน ซึ่งเป็นความสนิทสนมที่เกิดจากได้พึ่งพาอาศัยกันและเป็นการไว้ใจที่เกิดขึ้นจากการได้ศึกษานิสัยกัน โดยการอยู่รวมกันแบบค่อยๆ แทรกซึมเข้าไปในตัวของคนในหมู่บ้านเอง ในหมู่บ้านจะไม่มีขโมยถึงแม้จะไม่มีใครอยู่บ้าน หรือเวลาที่ออกไปไหน โดยทิ้งบ้านเอาไว้บ้าน ไกลแค่ไหนก็จะทำหน้าที่ดูแลบ้านให้โดยไม่ต้องบอกกล่าวใดๆ ถือว่าเป็นที่รู้จักกันของชาวบ้าน

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงิน ไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงิน ไปดำเนิน โครงการสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. การบริหารงานมีหลายขั้นตอนทำให้เกิดความยุ่งยากทำให้การทำงาน และประชาชนทำความเข้าใจยาก

2. ควรกำหนดตัวชี้วัดศักยภาพของกองทุนเพื่อประเมินผล
3. ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าจะประเมินศักยภาพอย่างไร

5.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1. ควรให้ผู้มีความรู้ทางด้านการบัญชีมาทำบัญชีของกองทุน
2. มีการติดตามงานของกองทุนและประชาสัมพันธ์ชี้แจงในเรื่องการจัดทำบัญชีกองทุนเป็นประจำ
3. ให้มีการควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้าน และควบคุมซึ่งกันและกันระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

5.3 ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. สมาชิกควรนำเงินที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพที่ให้ประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ภายในครอบครัว
2. สมาชิกควรมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพนั้นๆ
3. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มต่างๆ เพื่อให้มีการผลิตอย่างสม่ำเสมอและแพร่หลาย

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกรณี เฉพาะหมู่บ้านควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมเชิงเปรียบเทียบระดับประเทศ
2. การประเมินโครงการควรทำได้โดยชาวบ้านประเมินเอง
3. การประเมินโครงการควรใช้ระยะเวลาที่นานกว่านี้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545)ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒน์ การพิมพ์จำกัด.
- เฉลียว ปรีภักดี และคณะ. 2545. ชุดวิชาวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- นิตยา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : พีเอ็น การพิมพ์
- บุญธรรม กิจปริคาปริสุทธิ. 2543. การวิจัย การวัดและการประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและประเมินโครงการ. นครราชสีมา
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์(บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1 : ห้างหุ้นส่วน จำกัด ทัศนทองการพิมพ์